

Bài giảng số 2. MỘT SỐ DẠNG TOÁN CÂU HỎI PHỤ TRONG BÀI TOÁN RÚT GỌN

A. TÓM TẮT LÝ THUYẾT

1. Một số chú ý về phương trình
2. Một số bất đẳng thức cơ bản
3. Bất đẳng thức cô si

B. HOẠT ĐỘNG TRÊN LỚP

1. Giáo viên hướng dẫn học sinh các dạng bài toán sau

Dạng 1. Tìm giá trị của biến để biểu thức nhận giá trị nguyên

Ví dụ 1. Cho biểu thức $P = \frac{4\sqrt{x}-1}{2\sqrt{x}+1}$. Tìm x thuộc $\mathbb{Z}$ để biểu thức P nhận giá trị nguyên.

Ví dụ 2. Cho biểu thức $P = \frac{3\left(\frac{\sqrt{x}-2}{\sqrt{x}+2}\right)}$. Tìm giá trị $x > 0$ sao cho biểu thức P nhận giá trị nguyên.

Dạng 2. So sánh biểu thức với 1 số thực.

Ví dụ 3. So sánh biểu thức $P = \frac{2x}{\sqrt{x}+1}$ với 1.

Ví dụ 4. Cho biểu thức $M = \frac{2-5\sqrt{x}}{\sqrt{x}+3}$. Trong trường hợp biểu thức $\sqrt{M}$ có nghĩa, hãy so sánh M với $\sqrt{M}$.

Dạng 3. Tìm x thỏa mãn điều kiện cho trước.

Ví dụ 5.

a) Rút gọn biểu thức $A = \frac{5}{3} \left(\frac{1}{\sqrt{x}-3} - \frac{1}{\sqrt{x}} \right) : \left(\frac{\sqrt{x}+3}{\sqrt{x}-2} - \frac{\sqrt{x}+2}{\sqrt{x}-3} \right)$

b) Tìm x để $A(\sqrt{x}+1) = 2$.

c) Tìm x nguyên sao cho $A \geq 2 - \sqrt{x}$.

Dạng 4. Tìm giá trị lớn nhất, giá trị nhỏ nhất của biểu thức.

Ví dụ 6. Tìm giá trị lớn nhất, nhỏ nhất (nếu có) của các biểu thức sau

a) $A = \frac{2\sqrt{x}-1}{\sqrt{x}+1}$.   b) $B = \frac{2x+6}{\sqrt{x}+1}$.   c) $C = \frac{2\sqrt{x}}{x-2\sqrt{x}+4}$.

Dạng 5. Bài toán tìm điều kiện của tham số m .

Ví dụ 7. Tìm m để tồn tại ít nhất một giá trị của x sao cho $\frac{x}{\sqrt{x}-1} = m$.

Ví dụ 8. Tìm m để tồn tại giá trị của x thỏa mãn $2\sqrt{x} + 1 = m(\sqrt{x} + 1)$.

2. Học sinh luyện tập trên lớp

Bài 1.

- a) Tìm các số chính phương x để biểu thức $P = \frac{x-2}{\sqrt{x}+1}$ nhận giá trị nguyên.
- b) Cho hai biểu thức sau $Q = \frac{3\sqrt{x}-1}{x-4}$ và $R = \frac{2}{\sqrt{x}-2}$. Tìm số thực x sao cho $\frac{Q}{R}$ nhận giá trị nguyên.

Bài 2. Cho biểu thức $P = \frac{2x + 2\sqrt{x} + 2}{\sqrt{x}}$.

- a) So sánh biểu thức P với 5.
- b) Tìm giá trị nhỏ nhất của biểu thức P.
- c) Chứng minh rằng biểu thức $\frac{8}{P}$ có đúng một giá trị nguyên duy nhất.

Bài 3. Tìm giá trị lớn nhất, giá trị nhỏ nhất của các biểu thức sau

- a) $P = \frac{x}{\sqrt{x}-2}$ ($x > 4$).   b) $P = \frac{1}{\sqrt{x}} + \frac{1}{\sqrt{1-x}}$ ($0 < x < 1$).

Bài 4. Cho biểu thức $P = \frac{-x + 5\sqrt{x} - 4}{\sqrt{x}}$ ($x > 0$).

- a) Tìm giá trị lớn nhất của biểu thức P.
- b) Tìm x biết $P \geq 1$.
- c) Tìm x nguyên sao cho $P < 3 - \sqrt{x}$.

Bài 5. Tìm giá trị của tham số m để tồn tại x thỏa mãn $2x - 1 = m(\sqrt{x} + 1)$

Bài 6. Tìm các giá trị của x để biểu thức sau $P = \frac{\sqrt{x} + 1}{x + 2\sqrt{x} + 2}$ nhận giá trị nguyên.

Bài 7. Tìm giá trị lớn nhất, giá trị nhỏ nhất (nếu có) của các biểu thức sau

- a) $M = \frac{\sqrt{x}-3}{\sqrt{x}+3}$.   b) $N = \frac{2x+7}{x^2+8}$.   c) $E = \frac{2-3\sqrt{x}}{1-\sqrt{x}}$.